

Wołoszyński, Ryszard W.

Na marginesie artykułu: "Zadania polskiej historii techniki wobec obchodu Millenium", Władysław Jewsiewicki, "Kwartalnik Historii Nauki i Techniki" nr 1 (1959)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 5/1, 99-101

1960

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ryszard W. Wołoszyński

NA MARGINESIE ARTYKUŁU
WŁADYSŁAWA JEWSIEWICKIEGO
ZADANIA POLSKIEJ HISTORII TECHNIKI
WOBEC OBCHODU MILLENIUM

Zamieszczony w dziale „Polemiki” artykuł Wł. Jewsiewickiego¹ konstatuje, że dotychczasowe prace naukowe nad dziejami techniki polskiej nie wyszły poza wstępne stadium badań. W tym stanie rzeczy autor postuluje przejście do systematycznej „pracy u podstaw”, do gromadzenia i opracowywania materiałów archiwalno-muzealnych i źródeł drukowanych pod egidą Działu Historii Techniki Zakładu Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk. Dział ten miałby skupić całość inicjatywy zarówno porządkowo-zabezpieczającej jak i badawczej, łącznie z publikacjami popularnonaukowymi z dziejów techniki polskiej. Pobudzając inne ośrodki do badań we wskazanym zakresie, Dział zachowałby wobec nich funkcje koordynatora. Z całości wywodów widoczne jest przekonanie autora, że poza niewystarczającymi osiągnięciami tej placówki, w chwili obecnej nikt się nie zajmuje dziejami techniki polskiej, poza rzemieślniczymi jakby rozproszonymi pracami poszczególnych badaczy. Sformułowanie takie wydaje się zasadniczym nieporozumieniem. Nakazuje to krytyczne podejście do programu prac, naszkicowanego przez autora bez uwzględnienia i zanalizowania aktualnego stanu badań.

Nie siląc się bynajmniej na wyczerpanie tematu, można wskazać kilka placówek i instytucji, które w mniejszym lub większym stopniu interesują się problematyką dziejów techniki polskiej i gromadzą rozmaite materiały w tym zakresie. Wymienię choćby Instytut

¹ Zob. „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” nr 1/1959, s. 173—182.

Historii Kultury Materialnej PAN, Muzeum Techniki NOT, Katedrę Historii Techniki i Nauk Technicznych Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Liczba instytucji, które zgromadziły sporo materiałów, a także — co równie ważne — doświadczeń z prac poszukiwawczych, jest dużo większa. Oczywiście, prace prowadzone według potrzeb i zainteresowań poszczególnych placówek nie będą w stanie zadowolić każdego historyka techniki, ale ich istnienie oraz zakres osiągnięć i zamierzeń musi mu być dokładnie znany.

Artykuł wysuwa jako jeden z podstawowych postulatów „zapoczątkowanie gromadzenia źródeł archiwalnych i materiałów pochodnych do historii polskiej techniki”. Na ten temat w tymże piśmie przed rokiem ukazał się artykuł niżej podpisanego *Aktualne zagadnienia inwentarza centralnego materiałów źródłowych do dziejów nauki i techniki polskiej*². Widać więc, że przy stawianiu ogólnych zaleceń nie uwzględniona została również problematyka prac Archiwum PAN. Poza omówioną w tym artykule akcją inwentaryzacji obejmuje ona także gromadzenie, zabezpieczanie i opracowywanie materiałów archiwalnych, wiążących się z historią nauki i techniki polskiej. Warto dodać, że prace te wykraczają poza zakres tradycyjnych materiałów archiwalnych, obejmując gromadzenie spuścizny pracowników nauki i techniki, szeroką akcję mikrofilmowania materiałów rozproszonych w rozmaitych zbiorach polskich, wreszcie gromadzenie materiałów drukowanych bądź w zbiorach tematycznych bądź w bibliotece podręcznej. Zespół pracowników Archiwum niejednokrotnie podkreślał w pozycjach drukowanych pragnienie gromadzenia wszelkich uwag zarówno metodologicznych jak i merytorycznych, odnoszących się do jego pracy³. Wskazywano, że jedynie ścisła współpraca i pomoc ze strony historyków nauki i techniki zapewnić może szybszy i lepszy postęp prac. Dotychczas jednak badacze tych dyscyplin, choć coraz częściej korzystają z materiałów i informacji Archiwum, nie kwapią się z wypowiedzianiem ogólniejszych uwag czy dezyderatów, nie mówiąc już o propozycjach dotyczących teoretycznych założeń prac. Poszukiwania Archiwum PAN prowadzone są według roboczych założeń, opracowywanych wyłą-

² „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” nr 1/1958, s. 117—132.

³ Por. m. in. sprawozdania Archiwum PAN w „Sprawozdaniach z czynności i prac PAN” za lata 1954, 1955 i 1956. Bibliografię Archiwum PAN (m.in. zestawienie wykazów nabywanych spuścizn zmarłych działaczy nauki i techniki, drukowane w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki” w latach 1956—1958) opracował ostatnio S. Chankowski i zob. „Biuletyn Archiwum PAN” nr 1/1959, s. 11—20 (wyd. powielane na prawach rękopisu), dokąd odsyłam zainteresowanych szczegółami zagadnienia.

